

**संस्कृतभारती (उत्तरतमिल्नाडु)
परीक्षा – भाषासोपानम् (GSK - Level 3)
(पुस्तकम् - गीतासोपान-द्वितीयभागः)**

कालावधि:- होराद्वयम्

मकर: - प्लवसंवत्सरः ५१२३

अड्का: – 60

जनवरी - 2022

नाम / Name in English _____

(Full name with initials / surname as it should appear in the certificate)

पञ्जीकरण-संख्या (Regn. No.) _____

जड्गमदूरवाणी सं. (Mobile No:) _____

Email id _____

वास-सङ्केतः (Res. Address with Pin Code) _____

Date of writing the exam _____

Starting time _____

Finishing Time _____

Total no. of pages (Ans. Sheets) _____

Instructions :

1. Write the answers on a long size ruled paper. Mention the details given above in the answer sheet before answering the questions. Mention the question number and write the answers only.
2. If you have the facility to take a print out of the question paper you may write your answers in the question paper.
3. Fasten your papers neatly with a tag / pin. Save a scanned copy / photo copy of the answer sheet on your mobile phone for your reference.
4. Seal your answer paper in an envelope by 12.30 pm.
5. Write your **Name, Reg. no., phone no. and Name of Course** on the reverse of the envelope.
6. Hand over personally your Answer sheet to the designated **Samskrita Bharati karyakarta** on the same evening. You may also send it by **Courier** or **Dunzo**. Please contact your coordinator in case there is delay in sending the paper. Those residing outside Uttara Tamilnadu should follow instructions given by the exam coordinator.
7. An oral test for 20 marks is held as part of this Examination. This test is compulsory. If this test is still pending, then please contact your teacher or exam coordinator.
8. This is NOT an open book examination. If the examiner notices that any answers have been copied, then no marks will be given for those questions. Moreover, the grade of the student will be reduced (for example, from A grade to B grade). So, please be honest with yourself in taking this examination! शुभमस्तु ॥

प्रथमः भागः

अ) इतरवचनद्वयं लिखत (पञ्चानाम् एव) । (5)

१. भोक्ष्यते	भोक्ष्येते	भोक्ष्यन्ते
२. धावेयम्	धावेव	धावेम
३. अविद्ये	अविद्यावहि	अविद्यामहि
४. अकरिष्यः	अकरिष्यतम्	अकरिष्यत
५. ऊहते	ऊह्येते	ऊह्यन्ते
६. अदृश्यत	अदृश्येताम्	अदृश्यन्त

आ) आवरणे दत्तस्य उचितस्त्वपेण रिक्तस्थानं पूरयत । (पञ्च एव) (5)

१. अधिकारी _____ (उद्योगिन्) वेतनं ददाति । उद्योगिने
२. भक्तस्य _____ (तपस्) देवः प्रसीदति । तपसा
३. भोः _____ (भगवत्) मयि कृपां करोतु । भगवान्
४. कार्यकर्तारः _____ (कर्मन्) प्रवृत्ताः भवन्ति । कर्मसु
५. _____ (हनुमत्) राक्षसाः बिभ्यति । हनुमतः
६. कृष्णस्य _____ (वपुष्) वर्णः श्यामः। वपुषः
७. ग्रन्थरचनं _____ (विद्वस्) कार्यम् । विदूषां

इ) भावार्थं २-३ वाक्यैः लिखत । (द्वयोः एव) (5)

- १) क्षणशः कणशश्चैव विद्यामर्थं च साधयेत् ।
- २) कर्तव्यम् एव कर्तव्यं प्राणैः कण्ठगतैरपि ।
- ३) मनः एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।
- ४) बहुविघ्नास्तु सदा कल्याणसिद्धयः ।

ई) आवरणे दत्तस्य उचितरूपेण रिक्तस्थानं पूरयत । (5)

- १) कस्माच्चित् मित्रात् एतत् कथापुस्तकम् आनीतवान् अस्मि । (चित् / चन)
- २) धनिकः निर्धनेभ्यः (निर्धन) जनेभ्यः वस्त्राणि दत्तवान् । - (विशेषणम्)
- ३) मम मित्रं अष्टमे (८) दिनाङ्के चेन्नै आगमिष्यति ।
- ४) यदि अहं सम्यक् अपठिष्यम् (पठ) तर्हि प्रथमश्रेणीं प्राप्स्यम् । (प्र+आप्)- (लूड्लकारः)
- ५) मया प्रातः उत्थाय देवः नम्यते । (नम् – कर्मणि लट्)
- ६) छात्रैः प्रार्थना वक्तव्या । (वच् धातुः - तव्यत्) ।

उ) द्वयोः सुभाषितयोः सामान्यम् अर्थं स्ववाक्यैः लिखत । (5)

१. पञ्चभिः सह गन्तव्यं स्थातव्यम् पञ्चभिः सह ।

पञ्चभिः सह वक्तव्यं न दुःखं पञ्चभिः सह ॥

२. स्थिरा शैली गुणवतां खलबुद्ध्या न बाध्यते ।

रत्नदीपस्य हि शिखा वात्ययापि न नाश्यते ॥

३. शत्रावप्युचितं कार्यम् आतिथ्यं गृहमागते ।

छेतुः पार्श्वगतां छायां नोपसंहरते द्रुमः॥

सेवकः कार्यं कुर्वन् गीतं शृणोति ।

सर्वैः सर्वदा सत्यमेव वक्तव्यम् ।

भवान् संस्कृतं पाठयितुं शक्नुयात् ।

यदि भीष्म-पितामहः तस्य पित्रे प्रतिज्ञां न अदास्यत् तर्हि महाभारतम् एव न अभविष्यत् ।

ऊ) पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत । (पञ्च एव) (5)

१) कुर्वन् २) वक्तव्यम् ३) शक्नुयात् ४) अदास्यत् ५) महती राणिलक्ष्मिबाई महती धीरा राज्ञी असीत् ।

६) त्रीन् ७) केषुचित्

अम्बा भोजनार्थं त्रीन् पुत्रान् आहूतवती ।
केषुचित् वृक्षेषु बहूनि फलानि सन्ति ।

ए) ५ /६ वाक्यैः विवृणुत । (4)

शतृ-शानच्-प्रत्ययौ (अथवा) उपपदविभक्तयः ।

ऐ) अधोनिर्दिष्टानां वाक्यानां प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत । (6)

१) सा शब्दं शृणोति । तया शब्दः श्रूयते ।

२) अर्चकः देवान् अर्चति । अर्चकेण देवाः अर्चन्ते ।

३) कः मां पश्यति । केन अहं दृश्ये ।

४) सः कार्यं करोतु । तेन कार्यं क्रियताम् ।

५) छात्रः प्रश्नं पृच्छति । छात्रेण प्रश्नः पृच्छ्यते ।

६) तरुण्यः हसन्ति । तरुणीभिः हस्यते ।

द्वितीयः भागः

अ) अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत । (10)

प्राचीने काले अध्ययनं समाप्य यदा शिष्याः गृहं न्यवर्तन्त तदा समावर्तनकार्यक्रमे गुरुः शिष्यान् उपादिशत् -
१ सत्यं वद, धर्मं चर, स्वाध्यायात् मा प्रमदः। स्वाध्याये खण्डः न स्यात् । अध्ययनानन्तरं यदि तस्य अभ्यासः न
२ भवेत् तर्हि तत् ज्ञानं अनुपयुक्तं भवति । पात्रस्य एकवारमेव मार्जनं न कुर्यात् । यदि तत् निर्मलं कर्तव्यं तर्हि ३
तस्य नित्यमार्जनं करणीयम् । विद्यानां कलानां च विषये अपि एतद् सत्यम् ।

स्वाध्यायः तु आवश्यकः। 'मया सर्वं जगत् जितम्, सर्वे शत्रवः जिताः' इति मत्वा यः राजा निश्चिन्तः भवति ४
अथवा सैन्याय विरामं ददाति तस्य राज्ञः नाशः निश्चितः। शत्रुः भवतु वा न वा, सेनायाः सिद्धता नित्यं
करणीया । सैनिकेन व्यायामः कर्तव्यः। ५

“इसोपनीतिः” (ईसोप्-कथा) इति कश्चित् कथासङ्ग्रहः । एकदा एकः व्याघ्रः मित्रस्य वराहस्य गृहं गतः।
वराहः तस्य तीक्ष्णदन्तं वृक्षकोटौ घर्षति स्मा व्याघ्रः तम् अपृच्छत् 'मित्र! केनचित् साकं युद्धं निश्चितं वा?
किमर्थं तीक्ष्णदन्तं वृक्षे घर्षसि ? वराहः अवदत् 'न युद्धं किमपि । शस्त्रस्य आवश्यकता कदा भवेत् इति को ६
जानाति ? अतः अहं मम तीक्ष्णदन्तं नित्यं घर्षित्वा तीक्ष्णतरं करोमि ।'

७ अतः शास्त्रं सेना विद्या च इति एतत्रयं नित्याभ्यासेन तीक्ष्णतरं ये न कुर्वन्ति ते जगति अपात्रत्वं गच्छन्ति ।
परीक्षा अस्तु वा मास्तु, ग्रन्थाध्ययनं तु कर्तव्यम् एव । शत्रुः अस्तु वा मास्तु वा शास्त्रं तीक्ष्णतरं करणीयम् एव,

स्पर्धा अस्तु वा मास्तु वा गायकेन अभ्यासः करणीयः एव । यदि ज्ञानविज्ञानस्य शाखायाम् उन्नतिः करणीया तर्हि स्वाध्यायः आवश्यकः । ८

- १) प्राचीनकाले गुरुः शिष्यान् किम् उपादिशत्?
- २) यदि अभ्यासः न भवति तर्हि किं भवति?
- ३) गद्यांशतः विधिलिङ्ग-लकार-युक्तं पद-द्वयं चित्वा लिखत ।
- ४) कस्यचित् राज्ञः नाशः कदा निश्चितः भवति?
- ५) अनयोः पदयोः विलोमपदं लिखत – प्राचीनकालः, अनुपयुक्तम् अद्यतनकालः, उपयुक्तम्
- ६) वराहः किमर्थं तीक्ष्णदन्तं घर्षति स्म?
- ७) नित्याभ्यासेन केषां तीक्ष्णता सम्पादनीया ?
- ८) स्वाध्यायः किमर्थम् आवश्यकः?
- ९) कस्य सिद्धता नित्यं करणीया?
- १०) एतां कथां पठित्वा भवता / भवत्याः किम् अवगम्यते? नित्याभ्यासः स्वाध्यायः च आवश्यकः

आ) एकं विषयम् अधिकृत्य 10-12 वाक्यैः लघुप्रबन्धं लिखत । (10)

1. संस्कृतभारत्याः गीतामृतकार्यक्रमः, तस्मिन् मम सहयोगः।

अथवा

2. राष्ट्रभक्तिः

वदतु संस्कृतम्

शुभम्

जयतु संस्कृतम्